

לקוטי תורה • יום הכיפורים • מאמר 1

לבאר ענין יו"כ

ביאור עניינו של יום הכיפורים

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/yom-kippur/1](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/yom-kippur/1)

לבאר ענין יו"כ [יום כפור]. כתוב אחד אומר שבת שבתון הוא לכם וכתוב אחד אומר שבת שבתון היא לכם הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] עבר על מ"ע [מצות עשה] ושב לא זו משם עד שמוחלין לו עבר על מל"ת [מצות לא תעשה] תשובה תולה ויו"כ [יום כפור] מכפר.

לבאר את ענינו של יום הכיפורים. פסוק אחד אומר: "הוא לכם שבת שבתון", ופסוק אחר אומר: "היא לכם שבת שבתון". והנה אמרו חז"ל: "עבר על מצוות עשה ושב — לא זו משם עד שמוחלין לו; עבר על מצוות לא תעשה — תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר".

ולהבין זה דהא מ"ע [מצות עשה] עדיפא שדוחה את ל"ת [לא תעשה] הנה כתיב שובו אלי ואשובה אליכם (במלאכי ס"י ג')

כדי להבין זאת — והרי מצוות עשה חמורה יותר, שכן היא דוחה מצוות לא תעשה — הנה כתוב: "שובו אלי ואשובה אליכם" (מלאכי, פרק ג),

וכתיב השיבנו ה' אליך ונשובה שהוא ענין עד"מ החזרת פכ"פ [פנים בפנים] כי הנה כתיב כי פנו אלי עורף וכתוב: "השיבנו ה' אליך ונשובה". זהו, בדרך משל, ענין החזרה לעמידה פנים אל פנים. שהרי כתוב: "כי פנו אלי עורף

ולא פנים שאפילו בשעת החטא לא שייך לומר עליו ית' שריחק ה' את האדם בריחוק מקום ממש ולא פנים": שהרי אפילו בשעת החטא אין לומר עליו, יתברך, שה' הרחיק את האדם בריחוק מקום ממש,

שהרי מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו] ולית אתר פנוי מיני' והוא הנותן לאדם כח וחיות לחיות אפילו בשעת החטא ממש

שהרי "מלא כל הארץ כבודו" ו"לית אתר פנוי מיניה", והוא עצמו הנותן לאדם כוח וחיות לחיות אפילו ממש בשעת החטא.

אלא שהוא עד"מ כמו שני בני"א [בני אדם] שעומדים זה אצל זה בקירוב מקום רק שזה מחזיר פניו לכאן אלא הדבר דומה, בדרך משל, לשני בני אדם העומדים זה לצד זה, בקרבת מקום, אלא שזה מפנה את פניו לכאן

וזה מחזיר פניו לכאן לפי שאין ביניהם קירוב הלבבות וע"י התשובה חוזר להיות פכ"פ [פנים בפנים] [ועמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל]

וזה מפנה את פניו לכאן, מפני שאין ביניהם קרבה של הלבבות. ובאמצעות התשובה הם חוזרים לעמוד פנים אל פנים. [ועיין כמה שנכתב על כך בדיבור המתחיל "שובה ישראל"]

וביאור ענין זה יובן במ"ש ושמרו בני ישראל את השבת כי הנה ענין השבת שבו שבת ה' כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ כו'

ביאור הענין יובן מתוך הכתוב: "ושמרו בני ישראל את השבת". שהרי עניינה של השבת, שבה שבת ה', [הוא]: "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" וגו';

דהיינו שהשפיל א"ע [את עצמו] כביכול וצמצם בעשרה מאמרות יהי רקיע כו' בששת ימי המעשה לברוא ולהוות ולהחיות רוח שפלים בבחינת חיצוניות מלכותו ית' לבד

כלומר, הוא השפיל את עצמו כביכול וצמצם [את עצמו] בעשרה מאמרות — "יהי רקיע" וכו' — בששת ימי המעשה, כדי לברוא, להוות ו"להחיות רוח שפלים" באמצעות בחינת חיצוניות מלכותו יתברך בלבד,

כדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים שהתהוות כל עולמים וחיותם אינו אלא מבחי' מלכותו ית' ואינו כדמיון הנשמה המחיה את הגוף שמתלבשת בתוכו להחיותו ויש לה התפעלות ממקרי ושנוי הגוף כו' כמו שכתוב: "מלכותך מלכות כל עולמים": התהוות כל העולמות והחיות שלהם הן מבחינת מלכותו יתברך בלבד. ואין הדבר דומה לנשמה המחיה את הגוף, המתלבשת בתוכו כדי להחיותו ומושפעת ממה שמתרחש בגוף ומשינויו וכו';

משא"כ אני הוי' לא שניתי כתיב שאין בו שום שינוי ח"ו [חס ושלום] מצד רבוי הנבראים וכמאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם כו' לפי שאינו מתלבש בתוך העולמות להחיותם בבחי' פנימיות מהותו ועצמותו ית'

ואילו עליו נאמר: "אני הוי' לא שניתי" — אין בו שום שינוי, חס ושלום, מחמת ריבוי הנבראים. וכמאמר: "אתה הוא עד שלא נברא העולם" וכו'. שכן הוא אינו מתלבש בתוך העולמות כדי להחיותם בבחינת פנימיות מהותו ועצמותו יתברך,

אלא רק התפשטות זיו והארה ממנו ית' שעלה ברצונו להיות מלך עליהם והוא חיותם וקיומם מה שנקרא שמו עליהם וכמ"ש הודו על ארץ ושמים כו'

אלא רק התפשטות של זיו והארה ממנו יתברך, שכן עלה ברצונו להיות מלך עליהם. וזוהי חיותם וקיומם: ששמו נקרא עליהם. וכמו שכתוב: "הודו על ארץ ושמים" וכו'.

והתפשטות זו נחשבת ירידה והשפלה גדולה לגבי הקב"ה בבחי' פנימיותו וביום השבת נתעלה בבחי' פנימית א"ס

והתפשטות זו נחשבת ירידה והשפלה גדולה ביחס לקדוש ברוך הוא, מצד פנימיותו. וביום השבת הוא מתעלה לבחינת פנימיות אין סוף,

ב"ה וה"ז [והרי זה] נק' בחי' שביתה אצלו עד"מ כאדם המדבר שבשעה שהוא מדבר מצמצם שכלו ומורידו בהדבורים וכאשר אינו רוצה לדבר פוסק ושובת

ברוך הוא; ודבר זה נקרא בחינת "שביתה" אצלו. כמשל לאדם המדבר: כשעה שהוא מדבר הוא מצמצם את שכלו ומוריד אותו לתוך המילים, וכאשר אינו רוצה לדבר, הוא מפסיק ושובת,

והרי אז עלה שכלו למקורו אשר שם משכן החכמה כן ויותר מכן לאין קץ ותכלית מתעלה ביום השבת למעלה ממדרגת החכמה שנחשבת כעשי' [כעשיה] גופני' כמ"ש כולם בחכמה עשית

ואז, הרי, שכלו עולה למקורו, אשר שם משכן החכמה. כך, ועל אחת כמה וכמה עד אין קץ ותכלית, ה' מתעלה ביום השבת למעלה ממדרגת החכמה, הנחשבת כעשייה גופנית, כמו שכתוב: "כולם בחכמה עשית";

אלא כמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו' ולפי שישראל עלו במחשבה וכמאמר ואתה נפחת בי ומאן דנפח כו' וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] מאין באת כו'

אלא כדברי המאמר: "אנת חכים ולא בחכמה ידיעא" וכו'. ומכיוון שישראל עלו במחשבה, וכמאמר: "ואתה נפחת בי", ו"מאן דנפח" וכו', וכן אמרו רבותינו ז"ל: "מאין באת" וכו'.

[פ"י מבחינת אין שהוא מקור החכמה כמ"ש והחכמה מאין תמצא וכמ"ש בפי' במדבר ועמ"ש ע"פ האזינו השמים] שבחי' ומדרגת ישראל גבוה מאד נעלה מבחי' התפשטות חיצונית מלכותו ית'

[כלומר, מבחינת אין, שהיא מקור החכמה, כמו שכתוב: "והחכמה מאין תמצא"; וכפי שמוסבר בפרשת במדבר, וראו גם מה שכתוב על הפסוק "האזינו השמים"]. שכן בחינתם ומדרגתם של ישראל גבוהה ונעלית מאוד מבחינת ההתפשטות החיצונית של מלכותו יתברך.

ולכן נאמר ושמרו בני' [בני ישראל] את השבת להתקדש בקדושתו ית' להיות שבת לה' אלקיך כו' וכתוב ביני ובין בני ישראל אות היא כו' כלומר כמוני כמוהם כביכול

לכן נאמר: "ושמרו בני ישראל את השבת" — כדי להתקדש בקדושתו יתברך, ולהיות "שבת לה' אלקיך" וכו'. ונאמר: "ביני ובין בני ישראל אות היא" וכו'; כלומר, כביכול, כמוני כך הם.

וזהו ששת ימים תעבוד כו' בבחי' חיצוני' עשי' [עשיה] כדי פרנסתו וביום השביעי שבת לה' להיות מתעלה במקורא דכולא להבטל אליו ולדבקה בו ית'

וזהו [פירוש] "ששת ימים תעבוד" וכו' — בבחינת העשייה החיצונית, לצורך פרנסתו; "וביום השביעי שבת לה'" — כדי להתעלות אל מקור הכול, להתבטל אליו ולדבוק בו יתברך.

(ועמ"ש מענין זה בפ' שמות ע"פ כי טובים דויך כו' וזהו ענין החזרת פנים בפנים דהיינו גילוי פנימית הנשמה ורעותא דליבא ליבטל אליו ית' בבחי' פנימיות א"ס ב"ה):

(וראו מה שכתוב בעניין זה בפרשת שמות, על הפסוק "כי טובים דודיך" וכו'. וזהו ענין החזרת פנים בפנים: גילוי פנימיות הנשמה ורעותא דליבא, הרצון שבלב, להתבטל אליו יתברך בבחינת פנימיות אין סוף ברוך הוא.)

2 ב אך הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מי שטרח בע"ש [בערב שבת] יאכל כו' לכך כתיב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות כו'

2. אולם אמרו חז"ל: "מי שטרח בערב שבת יאכל" וכו'. לכן נאמר: "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות" וכו'.

כלומר שישמור מחול לשבת גם לתקן בעצמו ולעשות בנפשו את השבת שיהיה באמת כך והשמירה הזאת לעשות את השבת בנפשו בימות החול הוא על ידי התפלה כי

כלומר, שישמור [עליה] מימות החול לקראת השבת, וגם יתקן את עצמו ויעשה את השבת בנפשו, כך שאכן תהיה כך באמת. והשמירה הזאת — עשיית השבת בנפשו בימות החול — נעשית באמצעות התפילה. כי

הנה בתקונים אמרו כי התפלה היא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלהים עולים ויורדים בו מלאכי אלהים הם המצות

בתיקונים אמרו שהתפילה היא "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו". "מלאכי אלקים" הם המצוות,

שהם מלאכים שלוחי דמלכא וכמ"ש בתנחומא פ' ויגש היו מכבדין את המצות שהן שלוחי ושלוחו של אדם כמותו (ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה ויקרא אל משה).

שהרי הם מלאכים, שלוחי המלך, כמו שכתוב בתנחומא, פרשת ויגש: "היו מכבדים את המצוות, שהן שלוחי, ושלוחו של אדם כמותו". (וראו גם מה שכתוב בעניין זה במאמר המתחיל "ויקרא אל משה".)

ובמקורם הם אברים דמלכא והיינו עד"מ כמו שע"י אברי הגוף מתפשט הנשמה לפעול פעולתה כך ע"י המצות נמשך ומתפשט גילוי אלהותו ית' ועלייתן למעלה למקורן הוא ע"י התפלה

ובמקורן הן "איברי המלך". כלומר, בדרך משל: כשם שהנשמה מתפשטת באמצעות איברי הגוף כדי לפעול את פעולתה, כך באמצעות המצוות נמשכת ומתפשטת התגלות אלקותו ית'. ועלייתן למעלה, למקורן, נעשית באמצעות התפילה.

(ועמ"ש בפי' שלח בפ"י וזכרתם את כל מצות ה') ולבאר ענין זה הנה חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] תקנו לומר קודם כל מצוה אק"ב [אשר קדשנו במצותיו] שע"י המצות מתעלים בקדש העליון

(וראו מה שכתוב בפרשת שלח, בפירוש "וזכרתם את כל מצוות הוי"י"). לביאור העניין: חז"ל תיקנו לומר לפני כל מצווה "אשר קדשנו במצוותיו", משום שבאמצעות המצוות [אנו] מתעלים אל הקדושה העליונה.

והענין הוא דהנה כתיב אני כבדתי רענן כו' פי' ברוש הוא מין ארז שעדיין לא הזקין והענין הוא כך: נאמר "אני כבדתי רענן" וכו'. פירוש הדבר: ברוש הוא מין ארז שעדיין לא הזדקן,

והוא רך ורענן כשהוא בלחותו שאז יכולים לכופפו למטה ובשכיל שהוא גבוה שבאילנות וכשמניחין עליו איזה דבר כשנכפף למטה

והוא רך ורענן כל עוד הוא לח, ולכן אפשר לכופף אותו כלפי מטה. ומכיוון שהוא הגבוה שבעצים, כאשר מניחים עליו דבר כלשהו בעודו כפוף,

הנה כשחוזר לאיתנו מגביה את הדבר ההוא למקום גבוה מאד וכך הוא עד"מ בחינת אני כי יש בחי' אנכי ובחי' אני בחי' אנכי מי שאנכי

וכאשר הוא חוזר לאיתנו, הוא מגביה את אותו הדבר למקום גבוה מאד. כך, בדרך משל, היא בחינת אני: יש בחינת אנכי ובחינת אני. בחינת אנכי היא "מי שאנכי",

דהיינו בחי' עלמא דאתכסיא ובחי' אני הוא בחי' תומ"צ [תורה ומצות] בבחי' למטה כשמתלבשים בענינים גשמיים ומגבילים הענינים לתת שיעור וקצבה לעניני המצות גשמיים

כלומר, בחינת העולם הנסתר (עלמא דאתכסיא). ובחינת אני היא התורה והמצוות כפי שהן למטה, כשהן מתלבשות בענינים גשמיים ומציבות להם גבולות, כדי לקבוע מידה וקצבה לענינים הגשמיים של המצוות,

כמו מי רביעית נוטלין לידים כו' (ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת מענין אנכי ואני) והוא כמשל הברוש רענן שנכפף למטה וחוזר למעלה למקורא עילאה דכולא

כגון "מי רביעית נוטלין לידים" כו' (וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "כי המצוה הזאת" בענין אנכי ואני). והרי זה כמשל הברוש הרענן, הכפוף למטה וחוזר ועולה למעלה, אל המקור העליון של הכול.

וכן בזה לעו"ז [לעומת זה] נאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו כי כמו שהמצות מתעלים ע"י העלאות פנימיות לבבות כללות נש"י [נשמות ישראל]

וכך גם בענין זה, בצד שכנגד, נאמר: "ולא נאמר עוד: אלקינו למעשה ידינו". שכן כשם שהמצוות מתעלות באמצעות העלאות פנימיות הלבבות של כלל נשמות ישראל,

כמאמר עלה במחשבה כו' ולכן אומרים אלקינו פי' שהוא כח חיותנו ושאליו אנחנו משתחוים ומודים בבחי' ביטול.

כמאמר "עלה במחשבה" כו'; ולכן אנו אומרים "אלקינו", כלומר, הוא כוח חיינו, ואליו אנו משתחוים ומודים מתוך ביטול.

והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] פרק לפני אידיהן (דף ח' סע"א [סוף עמוד א]) ישראל שבחו"ל [שבחוץ לארץ] עובדי כוכבים בטהרה הם כי ההשתחואה לעבודת כוכבים הוא שמשתחוה וכופף ראשו לכוכבים ומזלות

והנה אמרו רבותינו ז"ל בפרק "לפני אידיהן" (דף ח' ע"א): "ישראל שבחוץ לארץ עובדי כוכבים בטהרה הם". שכן ההשתחוויה בעבודת כוכבים היא כאשר האדם משתחוה וכופף את ראשו לכוכבים ולמזלות.

והנה כתי' [כתוב] וממגד תבואות שמש שהתבואות גדלים מן השמש וכן שאר כל עניני עולם הזה אין לך עשב מלמטה שאין לו כוכב מלמעלה

והנה כתוב: "וממגד תבואות שמש" — התבואות גדלות מכוח השמש. וכך גם בשאר עניני העולם הזה: "אין לך עשב מלמטה שאין לו כוכב מלמעלה",

שהוא המזל שממנו נשפע הדבר וכשאדם מטריד מחשבתו ולכו רק בעניני עולם הזה כל הימים הוא מוריד שכלו שבראשו לדבר הנשפע מכוכבים ומזלות ונעשה גם הם בחי' אלהינו למעשה ידינו

שהוא המזל שממנו הדבר מקבל את שפעו. וכאשר אדם מעסיק את מחשבתו ואת לבו רק בעניני העולם הזה כל ימיו, הוא מוריד את השכל שבראשו אל דבר המקבל שפע מן הכוכבים והמזלות, וגם הם נעשים בחינת "אלקינו למעשה ידינו".

כי מעשה ידינו שהוא עסק הפרנסה נעשה מזה בחי' אלהים אחרים וזהו ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע שאע"פ [שאף על פי] שהדבר שהוא מלובש בו בענינים גשמיים נראה לעין שהוא מן העבירות שאדם דש בעקביו

כי מתוך "מעשה ידינו", שהוא העיסוק בפרנסה, נוצרת בחינת "אלקים אחרים". וזהו [פירוש] "ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע": אף שהדבר שבו הוא מלובש בענינים גשמיים נראה לעין כאחת העבירות שאדם דש בעקביו,

הנה הוא דומה למשל קליעת האבן שמקלעין אותו ע"י כף הקלע למקום רחוק מאד עד שנעשה כאלו עובד כוכבים

הרי הוא דומה למשל של אבן המושלכת בכף הקלע למקום רחוק מאד, עד שהוא נעשה כאילו עובד לכוכבים.

והנה עליית המצות העיקר הוא ע"י התפלה לפי שאז הוא שעת הכושר ומתגלה ומתעלה בחי' פנימית נקודת הלב בכללות נש"י [נשמות ישראל] בתשיקה ודביקה באלהים חיים וזהו מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] תפלות במקום קרבנות תקנום

והנה, עליית המצוות נעשית בעיקר באמצעות התפילה, משום שאז היא שעת כושר, ובחינת פנימיות נקודת הלב שבכללות נשמות ישראל מתגלה ועולה, מתוך תשוקה ודבקות באלקים חיים. וזהו מאמר חז"ל: "תפילות במקום קרבנות תקנום".

כי כמו הקרבן שהיו מקריבין הבהמה שתהא נשרפת באש שע"ג [שעל גבי] המזבח וכך צריך לעורר את האהבה בתפלה ברשפי אש שלהבת מתלהבת בלבו כי יסוד האש הוא בלב ולשרוף ולכלות את נה"ב [נפש הבהמית] שבו כו':

כי כשם שבקרבן היו מקריבים את הבהמה כדי שתישרף באש שעל גבי המזבח, כך יש לעורר בתפילה את האהבה ברשפי אש, בלהבת המתלקחת בלבו — כי יסוד האש נמצא בלב — ולשרוף ולכלות את הנפש הבהמית שבו וכו'.

3 ג והנה כתיב ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] אע"פ [אף על פי] שאש יורד מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט כי גם למעלה יש בחי' אהרן שנותן בחי' אש בכנסת [בכנסת ישראל]

3. והנה נאמר: "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח", וחכמינו ז"ל אמרו: "אף על פי שאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט". שכן גם למעלה יש בחינת אהרן, שנותן בחינת אש בכנסת ישראל.

כי אהרן הוא שושבינא דמטרוניתא והוא מזי הרועים המשפיעים גילוי אלהותו ית' במקור נשמות ישראל ובחיי אש שלמעלה היא אהבה הטבעית אהבה רבה שבנפש האלהית הכלולה בחכמה שבנפשו שהרי אהרן הוא "שושבינא דמטרוניתא", והוא אחד משבעת הרועים המשפיעים את גילוי אלקותו ית' במקור נשמות ישראל. ובחינת האש שלמעלה היא האהבה הטבעית, אהבה רבה שבנפש האלקית, הכלולה בחכמה שבנפשו

(עין בסש"ב [בספר של כינונים] פי"ח י"ט ומ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה ועמ"ש בפי עקב בד"ה ולהבין שרש טעם קישור וחיבור ושייכות ברית ותורה ועמ"ש בד"ה שחורה אני כו' שזפתני השמש כו' ע"ש)

(ראו ספר של כינונים, פרקים יח-יט; וכן את הכתוב באגרת הקודש, בקטע הפותח "אין ישראל נגאלין אלא בצדקה"; וכן את הכתוב בפרשת עקב, במאמר הפותח "ולהבין שרש טעם קישור וחיבור ושייכות ברית ותורה"; ואת הכתוב במאמר הפותח "שחורה אני" וכו', "שזפתני השמש" וכו'; ראו שם),

אשר איננה מתלבשת כלל בלבושי הנפש החיונית והיא מתלהבת ומתלהטת במס"נ [במסירות נפש] על ק"ה ממש וליפרד מן הפתילה הוא הגוף שנאחזת בו כשלהבת העולה מאליה לדבקה

שאינה מתלבשת כלל בלבושי הנפש החיונית, והיא מתלהבת ובווערת במסירות נפש על קידוש ה' ממש, ולהיפרד מן הפתילה — הגוף — שהיא אחוזה בו, כשלהבת העולה מאליה, כדי להידבק

בו ית' ומצוה להביא מן ההדיוט אש שלמטה ע"י התכוננות בגדולת ה' כל חד לפום שיעורא דיליה ולהלהיב לבו ונפשו לעבודת ה' וההתכוננות המוליד אהבה עזה שהיא כרשפי אש הוא כאשר מתבונן בדבר חדש,

בו ית'. ו"מצווה להביא מן ההדיוט" את האש שלמטה, באמצעות התכוננות בגדולת ה', כל אחד לפי מידתו, ולהלהיב את לבו ונפשו לעבודת ה'. ההתכוננות שמולידה אהבה עזה, שהיא כרשפי אש, היא כאשר האדם מתבונן בדבר חדש,

כמו שאנו רואים בחוש שכאשר רואה דבר חידוש מתפעל מאד וכך ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בכל יום יהיו בעיניך כחדשים והוא כאשר יתבונן המשכיל כי באמת חדשים לבקרים כו'

כפי שאנו רואים בחוש, שכאשר אדם רואה דבר חדש הוא מתפעל מאוד. וכך אמרו חכמינו ז"ל: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים". והדבר הוא כאשר המשכיל מתבונן בכך שבאמת "חדשים לבקרים" וכו',

ומחדש בכל יום תמיד מע"ב [מעשה בראשית] מאין ליש ובהתחשך החשך של לילה ויסתלק ונעשה אור של יום וכך יראה האדם בעצמו שבלילה ישן וחיותו מסתלק ממנו ובקומו נעשה בריה חדשה

ושהוא מחדש בכל יום תמיד את מעשה בראשית, מאין ליש; וכאשר חשכת הלילה מחשיכה ואז מסתלקת, נוצר אור היום. וכך יראה האדם בעצמו: בלילה הוא ישן וחיותו מסתלקת ממנו, וכשהוא קם הוא נעשה ברייה חדשה.

ומזה יבין על כל יצורי עולם שכן הוא וחיותם רצוא ושוב וכאשר יראה בעיניו ולבבו יבין ומתוך כך יבין שכך הוא גם בכל יצורי העולם, ושחיותם היא בכחינת "רצוא ושוב". וכאשר יראה זאת בעיניו ולבבו יבין

כי ראה זה חדש הוא ע"כ ילהיב לבו וישים אליו לבו ונשמתו וכמ"ש צעק לבם
ש"הנה זה חדש", ואז ילהיב את לבו ויפנה את לבו ואת נשמתו אליו, כמו שנאמר: "צעק לבם".

וזהו ענין החזרת פנים כי כמו שיש עורף ופנים בגוף כן יש בנשמה והוא כמו ענין הנ"ל שגם קודם שישים האדם הדברים האלה אל לבו

וזהו ענין החזרת פנים: כשם שיש בגוף עורף ופנים, כך יש גם בנשמה. והדבר דומה לענין שנזכר לעיל: עוד לפני שהאדם שם את הדברים האלה אל לבו,

הנה באמת כך הוא שמחיה ומהווה מאין ליש ומחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב [מעשה בראשית] ולא שייך לומר שהוא רחוק מה' ח"ו [חס ושלום]

הרי באמת כך הוא: הוא מחיה ומהווה יש מאין, ובטובו מחדש בכל יום תמיד את מעשה בראשית; ואין לומר שהאדם רחוק מה', חס ושלום.

אלא שהוא כמשל אדם ההופך ערפו לחבירו ומחזיר פניו ממנו ואח"כ אם ישים ללבו הדברים הנ"ל הרי הוא

אלא שהדבר דומה לאדם המפנה את עורפו לחברו ומסב ממנו את פניו. ואחר כך, אם ישים את הדברים שנזכרו לעיל אל לבו, הרי הוא

כמו שמחזיר פניו לחבירו ועד"ז תקנו נוסח התפלה ברוך אתה מלך העולם פי' כי כל העולמות נמשכו מבחי' מלך.

כמי שמחזיר את פניו אל חברו. ועל דרך זו תיקנו את נוסח התפילה: "ברוך אתה מלך העולם". פירוש הדבר הוא שכל העולמות נמשכו מבחינת מלך,

כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים והוא בחינת חיצוניות לבד להיות נקי עליהם שמו ומלכותו לבד ומבקשים שיהיה ברוך אתה והיניו כמ"ש ברוך ה' אלהי ישראל מהעולם ועד העולם

כמו שנאמר: "מלכותך מלכות כל עולמים". וזו בחינת החיצוניות בלבד, כך שרק שמו ומלכותו נקראים עליהם. ואנו מבקשים שיהיה "ברוך אתה", כלומר, כמו שנאמר: "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם",

(ע"ן בזהר ר"פ תרומה דקכ"ו ע"ב ובפ' אמור דף ק' ע"ב בגין דתריין נהורין כו' ודצ"ט ע"א גבי מעולם) (עיינו בזהר, בתחילת פרשת תרומה, דף קכ"ו ע"ב; ובפרשת אמור, דף ק' ע"ב, "בגין דתריין נהורין" וכו'; וכדף צ"ט ע"א, בענין "מעולם").

דהיינו שיתברך ויומשך ממקורא עילאה ראשיתה דכולא מהעלם אל הגילוי אשר יאמר עליו כי הוא זה אתה בלשון נוכח דהיינו שישב אלינו בבחי' פנים על ידי שובנו פנינו אליו כנ"ל:

כלומר, שיתברך ויימשך מן המקור העליון, ראשית הכול, מן ההעלם אל הגילוי, עד שייאמר עליו: "זה הוא" — "אתה", בלשון נוכח; כלומר, שישב אלינו בבחינת פנים, על ידי ששוב ונפנה את פנינו אליו, כנוכח לעיל.

4 ד והנה כתיב זה שמי לעולם שמי עם י"ה שס"ה כו' כי מ"ע [מצות עשה] נמשכים מבחי' ו"ה

4. והנה כתוב: "זה שמי לעולם" — "שמי" בצירוף י"ה עולה שס"ה וכו'. שכן מצוות עשה נמשכות מבחינת ו"ה,

שהוא בחי' עלמא דאתגליא ומל"ת [ומצות לא תעשה] נמשכים מבחינת י"ה שהוא בחי' עלמא דאתכסא [וזהו ענין מהעולם ועד העולם ועמ"ש מענין מ"ע [מצות עשה] ומל"ת [ומצות לא תעשה] בביאור ע"פ שימני כחותם]

שהיא בחינת העולם הגלוי, ואילו מצוות לא תעשה נמשכות מבחינת י"ה, שהיא בחינת העולם הנסתר. [וזהו ענין "מהעולם ועד העולם". ועיין במה שכתוב בענין מצוות עשה ומצוות לא תעשה בביאור על הפסוק "שימני כחותם".]

והנה בעברו על אי מ"ע [ממצות עשה] דאורייתא וענפיה דרבנן פוגם בו"ה משא"כ בעבור על ל"ת [לא תעשה] וענפיהן פוגם בי"ה

והנה, כאשר אדם עובר על אחת ממצוות עשה מן התורה ועל ההסתעפויות שלהן מדרבנן, הוא פוגם בו"ה; ואילו כאשר הוא עובר על מצוות לא תעשה ועל ההסתעפויות שלהן, הוא פוגם בי"ה.

(ועיין מ"ש בד"ה ראה אנכי בענין בחי' י"ה ובחי' ו"ה שיש בנפש ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם)

(ועיין במה שכתוב במאמר המתחיל "ראה אנכי" בענין בחינת י"ה ובחינת ו"ה שבנפש; ועיין גם במה שכתוב על כך במאמר המתחיל "ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם".)

וביאור ענין זה כי לשון פגם הוא נקב שיש בו חסרון וכאשר מבטל מ"ע [מצות עשה] הוא עושה חסרון ומניעה שאינו מאיר עליו אור עלמא דאתגליא

ביאור הענין: המונח "פגם" מציין נקב שיש בו חסרון. כאשר אדם מבטל מצוות עשה, הוא יוצר חסרון ומניעה, כך שאור העולם הגלוי אינו מאיר עליו,

דהיינו בחי' אתערותא דלתתא (והיא הנקרא ג"כ אהבה זוטא כמ"ש בפ' עקב שם) בחינת אש שלמטה שהוא ע"י התבוננות הנ"ל וכאשר עובר על מל"ת [מצות לא תעשה]

כלומר, בחינת אתערותא דלתתא (הנקראת גם "אהבה זוטא", כפי שמוסבר שם בפרשת עקב), בחינת האש שלמטה, הבאה באמצעות ההתבוננות שהוזכרה לעיל. וכאשר אדם עובר על מצוות לא תעשה,

הנה הוא מונע ומחסר אור העליון שלא יוכל האש שלמעלה שהוא אהבה הטבעית להתחזק בנפשו ולהוסיף אומץ אהבתו בסיוע של מעלה על אהבה דלתתא

הרי הוא מונע ומחסר את האור העליון, כך שהאש שלמעלה, שהיא האהבה הטבעית, אינה יכולה להתחזק בנפשו ולהוסיף עוז לאהבתו, בסיוע מלמעלה, מעבר לאהבה שמלמטה.

כי לא יגורך רע כתיב ועונותיכם מבדילים כו' כי כבר נקלע למרחוק כמו עד"מ הכף הקלע הנ"ל שהרי כתוב: "לא יגורך רע", וכן "עונותיכם מבדילים" וכו'; שכן הוא כבר הושלך למרחק, כמו, למשל, בתוך כף הקלע שהוזכרה לעיל.

ולכן לא יכול להמשיך אש האהבה וע"כ אם עבר על מ"ע [מצות עשה] ושב לא זו משם עד שמוחלין לו כי בעשותו תשובה התעוררות התשובה מועיל להלהיב אל נפשו אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] שאבד בעונו

ולכן אינו יכול להמשיך את אש האהבה. משום כך, אם אדם עבר על מצוות עשה ועשה תשובה, "אינו זו משם עד שמוחלים לו": כאשר הוא עושה תשובה, ההתעוררות שבתשובה מועילה להלהיב בנפשו את ההתעוררות מלמטה שאבדה לו בגלל חטאו.

וזהו לא זו משם פ"י שנשאר על עמדו ותיקן מה שעוות [וכנזכר לעיל שהתפלה בכל יום נק' סולם כו' ווב מלאכי אלקים שהם מעשה המצות עולים כו']

וזהו "אינו זו משם", כלומר, הוא נשאר במקומו ומתקן את מה שקלקל. [וכפי שהוזכר לעיל, התפילה בכל יום נקראת "סולם" וכו', ועליו "מלאכי אלקים" — שהם קיום המצוות — "עולים" וכו'];

ולכן על ידי התפלה בכוונה בבחינת תשובה מתקן מה שעוות בביטול מ"ע [מצות עשה] משא"כ כשעבר על ל"ת [לא תעשה] שפגם ומנע את אור העליון אתערותא דלעילא שאף אם יעורר באתערותא דלתתא לא תוסיף תת כח האהבה עליונה

ולכן, באמצעות תפילה בכוונה, בבחינת תשובה, הוא מתקן את מה שקלקל בביטול מצוות עשה. [אך לא כך כשעבר על איסור: הוא פגם ומנע את האור העליון, את ההתעוררות מלמעלה, כך שגם אם יעורר את עצמו בהתעוררות מלמטה, היא כבר לא תוסיף ותעניק את כוח האהבה העליונה,

כי מנע אורה ולזאת תשובה תולה ויום הכפורים מכפר כי ביום הזה יכפר עליכם לפני ה' שמתעורר בחינת פנימיות רצונו ית']

משום שמנע את אורה. לכן "תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר", כי "ביום הזה יכפר עליכם לפני הוי", כאשר מתעוררת בחינת פנימיות רצונו ית',

(שלמעלה מבחי' י"ה ומבחי' ו"ה ועמ"ש מזה סד"ה חייב אינש כו' עד דלא ידעי כו')

(שלמעלה מבחינת י"ה ומבחינת ו"ה; ועיינו במה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "חייב אינש" וכו', "עד דלא ידעי" וכו'),

שאז נושא עון ועובר על פשע ונקה שאין העון תופס מקום כלל ונק' כארז בלבנון כו'

שאז הוא נושא עון ועובר על פשע ומנקה, והעון אינו תופס מקום כלל. ובחינה זו נקראת "כארז בלבנון" וכו'.

(שהוא מדרגה עליונה יותר מבחי' ברוש רענן שע"י מעשה המצות וע' בזהר ויקרא) (די"ו ע"א) ובפ' לך

לך (דפ"ב [דפרק ב'] סע"א [סוף עמוד א])

(שהיא דרגה עליונה יותר מבחינת "ברוש רענן", הבאה על ידי קיום המצוות; ועיינו בזהר ויקרא) (דף טז ע"א), ובפרשת לך לך (דף פב, סוף ע"א).

ועמ"ש בפי אחרי בענין בגדי לבן דכה"ג [דכהן גדול] ביום הכפורים שמלכין עונותיהם של ישראל ולזאת
אנו מבקשים סלח לנו מחל לנו דהיינו שהוא

ועיינו במה שנכתב בפרשת אחרי בענין בגדי הלבן של הכהן הגדול ביום הכיפורים, המלבינים את עונותיהם של
ישראל. לכן אנו מבקשים: "סלח לנו, מחל לנו"; כלומר, הוא

כמו עד"מ אדם המבקש מחבירו שלא ירגזו עליו עוד וישים אהבתו אליו דהיינו על ידי שאומרים
אשמנו חטאנו ועל חטא כו'

כמשל אדם המבקש מחברו שלא יכעס עליו עוד, אלא ישיב אליו את אהבתו. כלומר, באמצעות אמירתנו: "אשמנו,
חטאנו" ו"על חטא" וכו',

ומשפילים א"ע [את עצמו] ומפרסמים החטא ומודים שהוא שיקוץ ותיעוב ועי"ז אתכפיא סט"א [סטרא אחרא]
וממילא אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] לעילא וישוב ירחמנו וכששב אהבתו אלינו מפנימיות
רצונו ית'

ובהשפלת עצמנו, בפרסום החטא ובהודאה שהוא שקוץ ותיעוב, נכפית הסטרא אחרא, וממילא "אסתלק יקרא
דקודשא בריך הוא לעילא" — כבודו של הקדוש ברוך הוא עולה למעלה — ואז "ישוב ירחמנו". וכאשר אהבתו
אלינו שבה מפנימיות רצונו ית',

אזי אין חטא ועון מבדילים עוד כי אין העונות מבדילים אלא ביניכם לבין אלהיכם דהיינו בבחי' אלהים
שלכם

שוב אין החטא והעון מפרידים, שהרי העונות מפרידים רק "ביניכם לבין אלקיכם", כלומר, בבחינת אלקים
שלכם;

אבל בבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] רצונו ית' הרי לפניו כחשיכה כאורה (ועמ"ש סדי"ה ולא אבה הנ"ל
בענין ויהפוך כו' ע"ש)

אבל בבחינת פנימיות רצונו ית', לפניו "כחשיכה כאורה". (ועיינו במה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "ולא אבה"
הנזכר לעיל, בענין "ויהפוך" וכו', ושם.)

וזהו שבת שבתון דאפי' [דאפילו] לגבי שבת שהוא ענין החזרת פכ"פ [פנים בפנים] הוא שבתון דהיינו שיש
לו עילוי אחר עילוי ביתר שאת

וזהו "שבת שבתון": אפילו ביחס לשבת, שעניינה החזרת פנים בפנים, היא נקראת "שבתון", כלומר, יש בה עלייה
אחר עלייה, ביתר שאת.

(ועמ"ש מענין זה סד"ה האזינו השמים ובד"ה שובה ישראל עד. ועיין מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפי' הזהר פ' אמור)

(ועיינו במה שנכתב בעניין זה בסוף המאמר המתחיל "האזינו השמים", ובמאמר המתחיל "שובה ישראל עד". ועיינו במה שכתב הרמ"ז בפירוש הזוהר, פרשת אמור.)

(דף צ"ג ע"ב) בענין את פניך הוי"ט [הוי"] אהקש בקשו פני תמיד והגם שגם שבת נק' שבת שבתון מפני שיש שבת תתאה ושבת עילאה

(דף צ"ג ע"ב), בעניין "את פניך הוי" אבקש" ו"בקשו פני תמיד". ואף שגם שבת נקראת "שבת שבתון", מפני שיש שבת תתאה ושבת עילאה,

(ועמ"ש בפי' בהר ע"פ את שבתותי תשמרו ובפי' שלח סד"ה מקושש עצים כו') אך דשם כתיב מקרא קדש כלומר שנשאר בקודש העליון

(ועיינו במה שנכתב בפרשת בהר על הפסוק "את שבתותי תשמרו", ובפרשת שלח בסוף המאמר המתחיל "מקושש עצים" וכו'), אלא ששם כתוב "מקרא קודש", כלומר, הוא נשאר בקודש העליון;

אבל כאן נאמר לכם דהיינו שיורד ומתגלה ההארה הגדולה ההיא למטה במקור נשמות ישראל כו':

אבל כאן נאמר "לכם", כלומר, שההארה הגדולה ההיא יורדת ומתגלה למטה, במקור נשמות ישראל וכו'.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/yom-kippur/1

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק